

DEVELOPING SPORT SATELLITE ACCOUNTS IN GEORGIA: METHODOLOGICAL APPROACH, CHALLENGES, AND PERSPECTIVES

Copyright © 2024 the Author/s

Peer review method: Double-Blind

Accepted: August 29, 2025

Published: September 14, 2025

Original scientific article

DOI suffix: 10.36962/NEC20032025-53

David Oboladze

(PhD), Doctor of Business Administration, Associate
Professor at the Georgian State University of Sport
Chief Specialist at the Staff of the Sports Committee
of the Parliament of Georgia
<https://orcid.org/0000-0002-6143-9194>
E-mail: david.oboladze2013@gmail.com

ABSTRACT

The article is focused on examining the limitations and opportunities that affect the comprehensive assessment of the economic and social significance of sport in a country. Satellite accounts in sport represent a method that enables the evaluation of both the direct and indirect effects of the sports sector on the national economy as well as on social life, employment, and healthcare. The article describes the functional composition of sport, identifies sources of information, and sets standards for data collection. It also presents the principles for calculating value added, revenues and expenditures, employment, and other indicators, along with their induced effects (multipliers), as well as a description of the factors that hinder or facilitate the related processes. The importance of creating sports satellite accounts is emphasized for highlighting the economic and social role and significance of a country's sports sector. Proposed next steps are outlined to enhance the transparency and efficiency of sport reporting and planning systems.

The development of Sport Satellite Accounts (SSA) in Georgia represents a critical step towards a comprehensive understanding of the economic impact of sport within the national economy. SSA offers a specialized statistical framework aligned with the System of National Accounts (SNA), enabling the distinct measurement of sport's contribution to GDP, employment, and macroeconomic indicators. Globally, the sports industry accounts for approximately 2% of GDP and contributes substantially to employment, yet this sector remains underexplored in Georgia due to the absence of an SSA model. Recent increases in state investment in sport infrastructure and development accentuate the need for robust economic measurement tools such as SSA.

This paper outlines the methodological approach for SSA development, emphasizing multi-sector integration, compliance with international standards (including the Vilnius definition of sport), and the use of diverse data sources ranging from national statistics to administrative and survey data. The creation of SSA involves careful classification of sport-related activities, products, and services, alongside estimating their shares within overlapping economic sectors.

Key challenges identified for Georgia include limited detailed data, the complexity of defining sport intensity within broader economic activities, and resource constraints. Recommendations include international collabo-

ration with experienced SSA-implementing countries, pilot projects on specific sport economic segments, and enhanced data collection methods.

The establishment of SSA in Georgia will enable evidence-based policymaking, effective resource allocation, and strategic promotion of the sports economy, reinforcing sport as a growing mainstream economic sector and valuable contributor to national development. SSA is a vital instrument for quantifying the full contribution of sport across all economic areas to inform policy and investment decisions effectively.

KEYWORDS: Sports Economics; Economic Impact of Sport; Sport Satellite Accounts (SSA); System of National Accounts (SNA)

REFERENCES:

1. European Commission. (2012). Study on the Economic Impact of Sport through Sport Satellite Accounts. DG Education and Culture. (While not the absolute latest, this remains a foundational document for SSA methodology in the EU context).
2. European Commission. (2020). The economic impact of COVID-19 on the sport sector in the EU. Publications Office of the European Union.
3. ECORYS for DG EAC. (2023). Study on the European Sport Model. Publications Office of the European Union.
4. Leontief, W. W. (1986). Input-Output Economics. Oxford University Press.
5. Miller, R. E., & Blair, P. D. (2009). Input-Output Analysis: Foundations and Extensions (2nd ed.). Cambridge University Press.
6. United Nations. (2008). System of National Accounts 2008 (2008 SNA). European Commission, International Monetary Fund, Organization for Economic Co-operation and Development, United Nations, World Bank.
7. Hwang, J., & Kim, H. (2019). An analysis of the Input-Output Table in the Sports Industry of Thailand. KUOJS, 27(1). (Specific example of I-O analysis for a country's sports industry).
8. Pigeassou, A. (2004). The economic impact of sport: Review and critical issues. Journal of Sports Economics, 5(2), 163-177. (Broader review of sport economic impact studies).
9. Weed, M., & Taylor, S. (2010). Sport and Leisure Management: A Global Perspective. Routledge. (May contain discussions on economic impact methodologies).
10. Wicker, P., & Breuer, C. (2012). The economic relevance of sports for municipalities. European Sport Management Quarterly, 12(4), 387-402. (Examples of sub-national level analysis that could involve I-O principles).
11. Deloitte Sports Business Group. (Ongoing). Annual Review of Football Finance. (Regularly updated reports with deep financial insights into football, often touching upon wider economic impacts).
12. Deloitte. (Ongoing). Global Sports Industry Outlook. (Annual reports providing an overview of global trends and financial projections in the sports sector).
13. PwC. (Ongoing). Sports Industry Outlook (various regional editions, e.g., North America, Middle East). (Annual reports focusing on industry trends, investment, and market growth).
14. KPMG Football Benchmark. (Ongoing). Football Clubs' Valuation: The European Elite. (Focuses on club valuations, but often includes broader market analysis).
15. Kereselidze, B. (2020). The Impact of the Sport Industry on the Economy. <https://shorturl.at/7UHnN> [In Georgian]
16. National Statistics Office of Georgia (Geostat) (2021). "Strengthening the Capabilities of the Statistical System of Georgia" (Expert Mission Report to Support Geostat: "Assessment of Geostat's Capabilities and Existing Difficulties in the Direction of Compiling Sports Satellite Accounts") [In Georgian]
17. National Statistics Office of Georgia (Geostat) (2024). Statistics Development Strategy. Strategy for the Development of the National System of Official Statistics for 2024-2027. <https://shorturl.at/FAdLs> [In Georgian]
18. Government of Georgia (2024). Government Program "Only with Peace, Dignity, and Welfare Towards Europe - 2025-2028" <https://shorturl.at/pozH7> [In Georgian]

საქართველოს სპორტის საბელადო ანგარიშების შემუშავება: მეთოდოლოგიური მიდგომა, გამონკვევები და პერსპექტივები

დავით ობოლადე

(PhD), ბიზნესის ადმინისტრირების დოქტორი

საქართველოს სპორტის სახელმწიფო უნივერსიტეტის

ასოცირებული პროფესორი საქართველოს პარლამენტის სპორტის

კომიტეტის აპარატის მთავარი სპეციალისტი

<https://orcid.org/0000-0002-6143-9194>

ელ.ფოსტა: david.oboladze2013@gmail.com

აბსტრაქტი

სტატია მიმართულია იმ შეზღუდვებისა და შესაძლებლობების შესწავლაზე, რაც ქვეყნად სპორტის ეკონომიკური და სოციალური მნიშვნელობის სრულყოფილად შეფასებაზე ახდენს გავლენას. სატელევიზიო ანგარიშები სპორტში - ეს არის მეთოდი, რომელიც საშუალებას იძლევა შეფასდეს სპორტის სექტორის პირდაპირი და არაპირდაპირი ეფექტები როგორც ეროვნული ეკონომიკაში, ისე სოციალურ ცხოვრებაში, დასაქმებასა და ჯანდაცვაში. სტატიაში აღწერილია სპორტის ფუნქციური შემადგენლობა, ინფორმაციის წყაროების იდენტიფიკაცია და მონაცემთა შეგროვების სტანდარტები, განხორციელებულია დამატებული ღირებულების, შემოსავლების და ხარჯების, დასაქმების და სხვა მაჩვენებლების გამოთვლის პრინციპების, მათი გამომწვევი ეფექტების (multipliers), აგრეთვე შესაბამისი პროცესის ხელშეშლელი და ხელშემწყობი ფაქტორების აღწერილობა. ხაზგასმულია სპორტის სატელევიზიო ანგარიშების შექმნის მნიშვნელობა ქვეყნის სპორტული სექტორის ეკონომიკური და სოციალური როლისა და მნიშვნელობის წარმოჩენისათვის. შემოთავაზებულია შემდგომი ნაბიჯები სპორტის ანგარიშებისა და დაგეგმვის სისტემის ტრანსპარენტულობისა და ეფექტიანობის ასამაღლებლად.

სპორტის სატელევიზიო ანგარიშების (SSA) განვითარება საქართველოში გადამწყვეტი ნაბიჯია ეროვნულ ეკონომიკაში სპორტის ეკონომიკური გავლენის ყოვლისმომცველი გაგებისკენ. SSA გვთავაზობს სპეციალიზებულ სტატისტიკურ ჩარჩოს, რომელიც შეესაბამება ეროვნული ანგარიშების სისტემას (SNA), რაც შესაძლებელს ხდის სპორტის წვლილის ცალკე გაზომვას მშპ-ში (GDP), დასაქმებასა და მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლებში. გლობალურად, სპორტის ინდუსტრია მშპ-ს დაახლოებით 2%-ს შეადგენს და მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს დასაქმებაში, თუმცა ეს სექტორი საქართველოში კვლავ ნაკლებად არის შესწავლილი SSA მოდელის არარსებობის გამო. ბოლო დროს სახელმწიფოს მხრიდან სპორტული ინფრასტრუქტურის განვითარებაში ინვესტიციების ზრდა ხაზს უსვამს ისეთი მძლავრი ეკონომიკური გაზომვის ინსტრუმენტების საჭიროებას, როგორიცაა SSA.

ეს ნაშრომი ასახავს SSA-ს განვითარების მეთოდოლოგიურ მიდგომას, რომელიც ხაზს უსვამს მრავალსექტორულ ინტეგრაციას, საერთაშორისო სტანდარტებთან შესაბამისობას (მათ შორის სპორტის ვილნიუსის განმარტება), და მრავალფეროვანი მონაცემთა წყაროების გამოყენებას, დაწყებული ეროვნული სტატისტიკიდან ადმინისტრაციულ და გამოკითხვის მონაცემებამდე. SSA-ს შექმნა მოიცავს სპორტთან დაკავშირებული საქმიანობის, პროდუქტებისა და სერვისების ფრთხილ კლასიფიკაციას, მათ წილთა შეფასებასთან ერთად გადაფარვით ეკონომიკურ სექტორებში.

საქართველოსთვის იდენტიფიცირებულ ძირითად გამოწვევებს შორისაა დეტალური მონაცემების შეზღუდული რაოდენობა, სპორტის ინტენსივობის განსაზღვრის სირთულე უფრო ფართო ეკონომიკურ საქმიანობაში, და რესურსების შეზღუდულობა. რეკომენდაციები მოიცავს საერთაშორისო თანამშრომლობას SSA-ს დანერგვის გამოცდილების მქონე ქვეყნებთან, საპილოტე პროექტებს სპორტის კონკრეტულ ეკონომიკურ სეგმენტებზე და მონაცემთა შეგროვების გაძლიერებულ მეთოდებს.

SSA-ს დანერგვა საქართველოში ხელს შეუწყობს მტკიცებულებებზე დაფუძნებულ პოლიტიკის შემუშავებას, რესურსების ეფექტურ განაწილებას და სპორტის ეკონომიკის სტრატეგიულ პოპულარიზაციას. სპორტის სატელევიზიო ანგარიში არის მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი როგორც ეკონომისტებისთვის,

ისე სახელმწიფოსა და კერძო სექტორისთვის, რათა განისაზღვროს სპორტის ინდუსტრიის სრული ეკონომიკური წვლილი, დაიგეგმოს ეფექტური პოლიტიკა და განხორციელდეს მომგებიანი ინვესტიციები სპორტის სფეროში.

საკვანძო სიტყვები: სპორტის ეკონომიკა; სპორტის ეკონომიკური გავლენა; სპორტის სატელიტური ანგარიშები (SSA); ეროვნული ანგარიშების სისტემა (SNA)

შესავალი

სპორტის ეკონომიკური მნიშვნელობა გლობალურად სულ უფრო მეტად არის აღიარებული. სოციალური და ჯანმრთელობის სარგებლის გარდა, სპორტი არის დინამიკური და მზარდი სექტორი, რომელსაც მნიშვნელოვანი წვლილი შეაქვს ეროვნულ ეკონომიკაში. თუმცა, ეროვნული აღრიცხვის ტრადიციული სისტემები ხშირად აერთიანებენ სპორტთან დაკავშირებულ ეკონომიკურ საქმიანობებს უფრო ფართო კატეგორიებში, რაც მის ნამდვილ გავლენას აბუნდოვნებს. **სპორტის სატელიტური ანგარიშები (SSA)** ამ პრობლემას წყვეტს, რადგან ის უზრუნველყოფს სპეციალურ სტატისტიკურ ჩარჩოს სპორტის სრული ეკონომიკური კვალის აღსაბეჭდად.

საქართველოსთვის SSA-ს შემუშავება გადამწყვეტია მტკიცებულებებზე დაფუძნებული პოლიტიკის ფორმირებისთვის, რესურსების უკეთესი განაწილებისთვის და სპორტის ეკონომიკის მდგრადი განვითარების ხელშეწყობისთვის.

სპორტის სატელიტური ანგარიშების (Sport Satellite Accounts - **SSA**) მოდელი/სისტემა წარმოადგენს ეროვნული ანგარიშების სისტემის (System of National Accounts - **SNA**) გაფართოებას, რომელიც მიზნად ისახავს სპორტის ეკონომიკური წვლილის სრულყოფილად შეფასებას ქვეყნის მშპ-ში, დასაქმებასა და სხვა მაკროეკონომიკურ მაჩვენებლებში.

აღსანიშნავია რომ, სპორტის ინდუსტრიის გავლენა გლობალურ ეკონომიკაზე მზარდია. ზოგიერთი კვლევის მიხედვით, სპორტის ეკონომიკა გლობალური მშპ-ს დაახლოებით 2%-ს (დაახლოებით 4.0 ტრილიონ აშშ დოლარს, PPP-ით) შეადგენს. მაგალითად, ევროკავშირის მასშტაბით, სპორტის წილი მშპ-ში დაახლოებით 1.7-2.0%-ია ანუ ევროკავშირის მასშტაბით, ეს მაჩვენებელი იმავე დონეზეა, რაზეც სოფლის მეურნეობა, მეტყევეობა და თევზჭერა ერთად აღებული. ხოლო, იგივე დიდ ბრიტანეთში ეს მაჩვენებელი 2.5%-ს აღწევს. ეს ციფრები ხაზს უსვამს სპორტის სექტორის, როგორც ძლიერი ეკონომიკური მამოძრავებლის, როლს. აგრეთვე, სპორტის ინდუსტრიას მნიშვნელოვანი

წვლილი შეაქვს დასაქმებაში. კვლევები აჩვენებს, რომ ევროკავშირში მთლიანი დასაქმების დაახლოებით 2.7%-ზე მეტი (დაახლოებით 5.6 მილიონი ადამიანი) სწორედ სპორტთან დაკავშირებულ სფეროებზე მოდის.

საქართველოში სპორტის ეკონომიკური პოტენციალი ჯერ კიდევ ნაკლებადაა შესწავლილი და ათვისებული. თუმცა, ბოლო წლებში შესაბამისი სტრატეგიები და ზრდადი ბიუჯეტური ხარჯები ხელს უწყობს ამ მიმართულების განვითარებას. სპორტის სფეროზე, მათ შორის, სპორტის ინფრასტრუქტურასა და სპორტის განვითარებაზე მნიშვნელოვნად იზრდება სახელმწიფოსგან ბიუჯეტური დაფინანსება. მაგალითად, საქართველოში, ბოლო ხუთი წლის განმავლობაში, ჯამურად საბიუჯეტო დაფინანსება, სპორტის განვითარებასა და სპორტის ინფრასტრუქტურის დაფინანსების გათვალისწინებით, დაახლოებით 1.5 მილიარდ ლარს აჭარბებს. აღსანიშნავია რომ, მხოლოდ 2025 წელს, სპორტის სამინისტროს დაფინანსება დაახლოებით 300 მილიონ ლარამდეა გაზრდილი.

სახელმწიფოს მხრიდან სპორტის სფეროზე განუვლი მზარდი დაფინანსება, ერთი მხრივ, აქტუალურს ხდის სპორტის, როგორც დარგის/სფეროს განვითარების პერსპექტივის წარმოჩინებას და მეორე მხრივ, საქართველოში სპორტის სექტორის ეკონომიკური განზომილების შეფასების მნიშვნელობას. სპორტის ეკონომიკური ზეგავლენის სრულყოფილი შეფასების მექანიზმების შექმნის შედეგად, გაუმჯობესდება ქვეყანაში სპორტის სფეროში ინვესტიციების მოზიდვა, ხელი შეეწყობა სპორტული ინდუსტრიის/ეკონომიკის, ტურიზმის განვითარებასა და ზოგადად ქვეყნის პოპულარიზაციას.

საქართველოს სპორტის ინდუსტრიის/ეკონომიკის მოცულობის, მშპ-ში წილისა და დასაქმების შესახებ სტატისტიკური მონაცემები არ არის ხელმისაწვდომი ანუ საქართველოში ჯერჯერობით არ არის შემუშავებული და დანერგული SSA მოდელის/სისტემის მეთოდოლოგია. შესაბამისად, არ არის დათვლილი და ხელმისაწვდომი ინფორმაცია სპორტის ინდუსტრიის/ეკონომიკას რა წვლილი შეაქვს

ქვეყნის მშპ-ში და დასაქმებაში. საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი) მშპ-სა და დასაქმების შესახებ ინფორმაციას აქვეყნებს შესაბამისი მეთოდოლოგიის მიხედვით, თუმცა, „სპორტის სექტორი; სპორტის ინდუსტრია/ეკონომიკა“ როგორც ცალკე კატეგორია, ამ მონაცემებში არ ფიგურირებს ანუ სპორტის სატელიტური ანგარიშების სისტემის არქონის გამო, არ/ვერ არის გამოყოფილი (დათვლილი) სპორტის სფეროს რა წვლილი მიუძღვის ქვეყნის მშპ-ში და დასაქმებაში. აქვე, უნდა აღინიშნოს, რომ საქართველოს სტატისტიკის ეროვნულ სამსახურს დანყებული აქვს სპორტის სატელიტური ანგარიშების წარმოებისთვის მოსამზადებელი სამუშაოების განხორციელება. თუმცა, მიმდინარე ეტაპზე დამტკიცებული სპორტის ეკონომიკის სტატისტიკის წარმოებისთვის შემუშავებული მეთოდოლოგიური მიდგომა/მეთოდოლოგია არ არის მიღებული და ხელმისაწვდომი.

საქართველოში -SSA-ს სისტემის აგება, მეთოდოლოგიური მიდგომისა და წარმოების მეთოდოლოგიის შემუშავება და მიღება მნიშვნელოვანი ნაბიჯი იქნება სპორტის სექტორის დაფინანსებისა და სპორტის განვითარების პოლიტიკის გასაუმჯობესებლად. მათ შორის, SSA-ს წარმოების სისტემა ხელს შეუწყობს სპორტის სექტორის ეკონომიკური გავლენის გაგებას და ცნობიერების ამაღლებას.

რას წარმოადგენს და რისთვის გამოიყენება სპორტის სატელიტური ანგარიში (SSA)

სპორტის სფერო, სპორტის ინდუსტრია, ეკონომიკური სექტორის მნიშვნელოვანი სეგმენტია და მოიცავს სპორტულ ტურიზმს, სპორტული პროდუქტებით კომერციულ საქმიანობას/ვაჭრობას, სპორტული ინფრასტრუქტურის მშენებლობასა და მართვას, სამედიცინო მომსახურებასა და რეაბილიტაციას, კვლევასა და განვითარებას, სპორტულ ღონისძიებებს, რეკლამასა და მარკეტინგს და სხვას. ის არის სწრაფად მზარდი დასვენებისა და გართობის ინდუსტრიის ნაწილი და გააჩნია ისეთი უპირატესობები, როგორიცაა მზარდი მწარმოებლურობა და ინდივიდუალური და საზოგადოებრივი განვითარება. ეს ინდუსტრია გლობალურ ეკონომიკაზე ახდენს ფართო და პერსპექტიულ ზეგავლენას, რადგან გააჩნია „მულტისექტორალური“, „ტრანსცენდენტური“ ანუ გადამკვეთი ურთიერთზემოქმედება სხვა ისეთ სექტორებთან, როგორებიცაა მაგალითად: განათლება, ჯანდაცვა, ტურიზმი, უძრავი ქონება, ვაჭრობა, ტრან-

სპორტი, გართობა, დასვენება და სხვა. სპორტის ინდუსტრია მიიჩნევა ეკონომიკის ერთ-ერთ მზარდ მეინსტრიმულ სექტორად. სპორტის ინდუსტრია და მასთან კავშირში მყოფი სექტორები ქმნიან სამუშაო ადგილებს და ბიზნეს შესაძლებლობებს. შესაბამისად, თანდათან იზრდება სპორტთან დაკავშირებული საქმიანობათა გავლენა ეროვნულ ეკონომიკაზე.

მსოფლიოს სხვადასხვა ქვეყნის, მათ შორის, საქართველოს, ხელისუფლებისთვის მეტად საინტერესო გახდა სპორტთან დაკავშირებული საქმიანობები, რომლის შესახებაც უფრო ზუსტი და დეტალური სურათის შექმნა საჭირო ეკონომიკაში სპორტთან დაკავშირებული საქმიანობების მნიშვნელობისა და ეკონომიკაში მისი წვლილის უფრო სრულყოფილად შესაფასებლად და გასაზომად. აღნიშნული კი, სპორტთან დაკავშირებული საქმიანობების სატელიტური ანგარიშების ანუ სპორტის სატელიტური ანგარიშების (SSA) სისტემის შექმნას მოითხოვს. ეს არის რესურსებისა და გამოყენების ცხრილების მსგავსი სტრუქტურის მქონე ანგარიშები, რომელშიც სპორტთან დაკავშირებული ყველა საქონელი და მომსახურებაა ასახული და კონსოლიდირებული. შესაბამისად, მნიშვნელოვანია SSA-ის წარმოებისთვის არსებული სიტუაციისა და მისი მომზადებისა და წარმოებისთვის საჭირო პირობების ანალიზი და შეფასება. მათ შორის, მეთოდოლოგიური მიდგომის, გადასადგმელი ნაბიჯების, ეტაპების განსაზღვრა და შემუშავება.

სპორტის სატელიტური ანგარიშები (SSA) არის სტატისტიკური ჩარჩო-სისტემა, რომელიც სპორტთან დაკავშირებულ ყველა ეკონომიკურ აქტივობას ეროვნული ანგარიშების სისტემიდან გამოყოფს და ცალკე (სატელიტურ) ანგარიშში აერთიანებს. ეს საშუალებას იძლევა დავინახოთ სპორტის რეალური წვლილი ეკონომიკაში, რაც სხვა შემთხვევაში ფარული რჩება ფართო კატეგორიებში. მაგალითად, სპორტული ტანსაცმლის წარმოება ხვდება ტანსაცმლის ინდუსტრიაში, სპორტული კომპლექსის ელექტროენერგიის ხარჯი აისახება - ენერგეტიკის სექტორში და ა.შ. შესაბამისად, ამის საპირისპიროდ სპორტის სატელიტური ანგარიშები (SSA) სპორტთან დაკავშირებულ ყველა ეკონომიკურ აქტივობას ფართო კატეგორიებიდან გამოყოფს და კონსოლიდირებულად სპორტის კონტექსტში გაერთიანებულად (აჯამებს) და აფასებს მონაცემებს. მაგალითად, საფეხბურთო კლუბ მადრიდის „რეალის“ შემოსავლებში კომერციული შემოსავალი - შემოსავალი „რეალის“ ბრენდის, სავაჭრო

მარკის გამოყენების უფლების რეალიზაციიდან თითქმის 2-ჯერ აღემატება კლუბის შემოსავალს საფეხურთო მატჩებზე დასასწრები ბილეთების რეალიზაციიდან (შესაბამისად, 482 მლნ ევრო vs 248 მლნ. ევრო, 2023/2024 სეზონის მიხედვით)...

მაშასადამე, SSA წარმოადგენს სპეციალურ სტატისტიკურ ინსტრუმენტს, რომელიც საქვეყნო ეროვნული ანგარიშების სისტემის ფარგლებში გამოიყენება სპორტის სექტორის რეალური ეკონომიკური მნიშვნელობის გამოსავლენად. იგი მიზნად ისახავს სპორტთან დაკავშირებული ყველა ეკონომიკური აქტივობის გარჩევას, გაფილტვრას და გაზომვას, რომლებიც სხვაგვარად დამალულია ეროვნული ანგარიშების სხვა, უფრო ფართო კატეგორიებში.

სპორტის სატელიტური ანგარიშების (SSA) მეთოდოლოგიური მიდგომის ძირითადი პრინციპები, ჩარჩო და შინაარსი

სპორტის სატელიტური ანგარიშების (SSA) შემუშავებისთვის, მეთოდოლოგიური მიდგომის ძირითადი პრინციპები ეფუძნება შემდეგ პოსტულატებს:

- **დამოუკიდებელი და სისტემური მიმოხილვა:**

- SSA წარმოადგენს სტანდარტულ, დამოუკიდებელ, სისტემატურ და ყოვლისმომცველ სტატისტიკას სპორტის ეკონომიკაში, რაც უზრუნველყოფს სპორტის სექტორის ეკონომიკური აქტივობების ზუსტ გამოყოფასა და შეფასებას.

- **მრავალსექტორული ინტეგრაცია:**

SSA მოიცავს როგორც სპორტული საქმიანობის პირდაპირ ეკონომიკურ აქტივობებს, ასევე სპორტის გავლენას სხვა დარგებზე (თუმცა აქ გადამწყვეტი ფოკუსია სპორტულ ინდუსტრიასა და მომსახურებებზე).

- **ინტერნაციონალური სტანდარტების შესაბამისობა:**

- SSA მეთოდოლოგია შეესაბამება საერთაშორისო სტატისტიკურ სტანდარტებს, კერძოდ ნაციონალურ სატელიტურ ანგარიშების მოდელს, რაც საშუალებას იძლევა შედარებადობა მოხდეს სხვადასხვა ქვეყნების სპორტის ეკონომიკურ მაჩვენებლებთან.

- **მონაცემთა მრავალწყაროიანობა:**

- SSA-ს შემუშავებისას გამოიყენება არაერთი მონაცემთა წყარო: საბაზო ეკონომიკური სტატისტიკა, სპორტული ორგანიზაციებისა და ფედერაციების მონაცემები, გამოკითხვები, ფინან-

სური ანგარიშგებები, ოფიციალური სტატისტიკა და სხვა.

- **დეტალირება და დიფერენცირება:**

SSA უზრუნველყოფს სპორტის სფეროს დეტალურ კლასიფიკაციას რესურსების, შემოსავლების, დასაქმების და საქმიანობის მიხედვით.

- **სახელმწიფო და არა-სახელმწიფო სექტორის ჩართულობა:**

- მოდელი აღრიცხავს სპორტის აქტივობებს როგორც საჯარო სექტორში, ისე კორპორაციულ და არასამთავრობო ორგანიზაციებში.

SSA-ს ჩარჩო (სტრუქტურა) და მისი შინაარსი მოიცავს შემდეგ შემადგენელებს:

- **სპორტის ეკონომიკური აქტივობების განსაზღვრა**

- სპორტული თამაშები და შეჯიბრებები
- სპორტული განათლება, სალექციო პროგრამები და ტრენინგი
- სპორტული ინფრასტრუქტურის მშენებლობა და მომსახურება
- სპორტული ტურიზმი
- სპორტული პროდუქციის წარმოება და გაყიდვა

- **ძირითადი მაჩვენებლების, დასაქმების, შემოსავლის წყაროების აღრიცხვა და გამოთვლა**

- სპორტის სექტორის წილი ქვეყნის ეკონომიკაში (GDP-ში, სამუშაო ადგილების რაოდენობაში)
- ინვესტიციები სპორტულ ინფრასტრუქტურაში და მომსახურებაში
- სპორტული მოხმარების / მოხმარების ზრდის მაჩვენებლები
- სპორტული ღონისძიებების ეკონომიკური ზეგავლენა
- სპორტის მიერ გამოწვეული სოციალური და ჯანდაცვის ეფექტები
- სპორტით მიღებული შემოსავლები, ექსპორტი/იმპორტი და საერთაშორისო თანამშრომლობა
- პირდაპირი დასაქმება სპორტის სფეროში
- არაპირდაპირი დასაქმება და ეფექტები სხვა სექტორებში (ჯანდაცვა, განათლება, ტურიზმი და სხვა)

- **ინფორმაციის კვლევის და დამუშავების ეტაპები**

- მონაცემთა შეგროვება და ინტეგრაცია
- ეკონომიკური ანალიზი და შეფასება
- შედეგთა შეჯამება და ანგარიშების მომზადება

SSA არის ეფექტური ინსტრუმენტი სპორტის განვითარების პოლიტიკისთვის, ეკონომიკის დაგეგმვისთვის და ინვესტიციების ოპტიმიზაციისთვის. შესაბამისად, SSA-ს გამოყენების შემთხვევაში ხდება სპორტის ეკონომიკური და სოციალური ეფექტების სისტემური გადმოცემა საჯარო და კერძო სექტორის გადაწყვეტილების მიმღებლებისთვის.

SSA-ების მომზადება რესურსებისა და გამოყენების არსებული ცხრილების (მიწოდება-გამოყენების ცხრილების (Supply-Use Tables - SUT)) საფუძველზე იწყება, რომლისთვისაც ახალი ჩარჩო უნდა შემუშავდეს საქსტატიში. SSA-ების მომზადებისას, პირველ რიგში, უნდა გადამოწმდეს SSA-ის საქონლისა და მომსახურებისა და დარგების რა ნაწილი მოითხოვს საქმიანობად დაყოფას იმის მიხედვით, უკავშირდება თუ არა სპორტს. აღნიშნული გადაწყვეტილება უნდა ეყრდნობოდეს **სპორტის ეგრეთწოდებულ ვილნიუსის განსაზღვრებას**¹, რომელიც, ევროკავშირში გამოყენებული ოფიციალური NACE და CPA კლასიფიკაციების მიხედვით, სპორტის სექტორთან დაკავშირებული პროდუქტებისა და ეკონომიკური საქმიანობების კატეგორიების განსაზღვრის სტანდარტს წარმოადგენს.

• **სპორტის დეფინიცია:** უმნიშვნელოვანესია სპორტის ერთიანი დეფინიციის მიღება. ევროკავშირში გამოიყენება **ვილნიუსის დეფინიცია**, რომელიც სპორტს ყოფს:

• **ვინრო (სტატისტიკური) დეფინიცია:** მოიცავს სპორტულ საქმიანობებს NACE კლასიფიკაციის 93.1 ("სპორტული აქტივობები") შესაბამისად (მაგ. სპორტული კლუბები, დარბაზები, სტადიონები).

• **ფართო დეფინიცია:** მოიცავს ვინრო დეფინიციას და ყველა იმ საქმიანობას, რომელიც აუცილებელია სპორტისთვის (მაგ., სპორტული აღჭურვილობის, ტანსაცმლის წარმოება/რეალიზაცია, სპორტული განათლება, სპორტული მედია, სპორტული ტურიზმი).

• **არსებულ სტატისტიკურ ჩარჩოებთან ინტეგრაცია:** SSA ეფუძნება ქვეყნის არსებულ

მიწოდება-გამოყენების ცხრილებს (Supply-Use Tables - SUTs) და Input-Output ცხრილებს (IOTs)².

საქართველოს სპორტის სტატისტიკური ანგარიშების მოდელის აგების მეთოდოლოგიური მიდგომა და ლოგიკური ნაბიჯები:

საქართველოში SSA მოდელის ასაგებად საჭიროა მრავალუწყებრივი თანამშრომლობა და შემდეგი ნაბიჯების (ეტაპების) გავლა:

1. პროექტის დაგეგმვა და კოორდინაცია:

• **ლიდერი უწყება:** საქართველოს სტატისტიკის ეროვნული სამსახური (საქსტატი) იქნება მთავარი კოორდინატორი, რადგან მათ ინსტიტუციურად ეკისრებათ ეროვნული ანგარიშების სისტემის ექსპერტიზა.

• **მონაწილე უწყებები:** საქართველოს სპორტის სამინისტრო, ფინანსთა სამინისტრო, განათლების, მეცნიერებისა და ახალგაზრდობის სამინისტრო, საქართველოს ოკუპირებული ტერიტორიებიდან დევნილთა, შრომის, ჯანმრთელობისა და სოციალური დაცვის სამინისტრო, საქართველოს ეკონომიკისა და მდგრადი განვითარების სამინისტრო, საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტრო, ტურიზმის ეროვნული ადმინისტრაცია, ეროვნული ოლიმპიური კომიტეტი, სპორტული ფედერაციები და კერძო სექტორის წარმომადგენლები.

• **საექსპერტო ჯგუფის შექმნა:** მოიცავს ეკონომისტებს, სტატისტიკოსებს, სპორტის სექტორის სპეციალისტებს.

2. სპორტის დეფინიციის ადაპტაცია საქართველოსთვის:

• **საერთაშორისო (ვილნიუსის) დეფინიციის** საფუძველზე უნდა შემუშავდეს საქართველოს სპეციფიკას მორგებული "სპორტის" კონცეპტუალური ჩარჩო.

• **განისაზღვრება** სპორტთან დაკავშირებული საქმიანობები, პროდუქტები და მომსახურება ეროვნული სტატისტიკური კლასიფიკაციების (მაგ., საქართველოს ეკონომიკური საქმიანობის ეროვნული

1 სპორტის ე.წ. "ვილნიუსის განმარტება" არის ევროკავშირის მიერ შეთანხმებული სტანდარტული კონცეპტუალური ჩარჩო, რომელიც გამოიყენება სპორტის ეკონომიკური წვლილის გასაზომად და სტატისტიკური აღრიცხვისთვის. ეს განმარტება შემუშავდა 2007 წელს, ევროკავშირის სპორტისა და ეკონომიკის სამუშაო ჯგუფის მიერ ვილნიუსში, ლიეტუვაში, გამართულ სამიტზე-შეხვედრაზე.

2 მიწოდება-გამოყენების ცხრილები (Supply-Use Tables - SUTs) არის ეკონომიკური სტატისტიკის ძირითადი ინსტრუმენტი, რომელიც დეტალურად აღწერს ქვეყნის ეკონომიკის სტრუქტურას კონკრეტულ პერიოდში (ჩვეულებრივ, წელიწადში). სპორტის Input-Output ცხრილები (IOTs) არის ეკონომიკური ცხრილები, რომლებიც წარმოადგენს ქვეყნის ეკონომიკაში სპორტთან დაკავშირებული სექტორების ურთიერთკავშირების დეტალურ რუკას. ისინი მიწოდება-გამოყენების ცხრილების (SUTs) გაფართოებაა, თუმცა განსხვავებით SUTs-ისგან, IOTs უფრო მეტად ფოკუსირებულია სექტორებს შორის ტრანზაქციებზე.

ნული კლასიფიკატორი - NACE Rev. 2) შესაბამისად.

3. მონაცემთა წყაროების იდენტიფიკაცია და შეგროვება:

- **საქსტატი:** ძირითადი წყარო იქნება საქსტატის მონაცემები ეროვნული ანგარიშებიდან (მშპ, დასაქმება, დამატებული ღირებულება და ა.შ.); ბიზნეს სტატისტიკა და სხვა.

- **ადმინისტრაციული მონაცემები:** სამინისტროების, მუნიციპალიტეტების, სპორტული ფედერაციების, კლუბების ფინანსური ანგარიშგებები, ბიუჯეტები, დასაქმების მონაცემები.

- **სპეციალური კვლევები/გამოკითხვები:** შესაძლოა საჭირო გახდეს მიზნობრივი გამოკითხვების ჩატარება შინამეურნეობებში (სპორტზე განეული ხარჯები), ბიზნესებში (სპორტთან დაკავშირებული შემოსავლები/დანახარჯები), რათა მოხდეს მონაცემთა ხარვეზების შევსება.

4. სპორტთან დაკავშირებული საქმიანობების წილის შეფასება:

- ეს არის SSA-ს აგების ერთ-ერთი ყველაზე რთული ეტაპი. ბევრი ეკონომიკური აქტივობა (მაგალითად, ტანსაცმლის წარმოება, ტრანსპორტი, სასტუმრო მომსახურება) მხოლოდ ნაწილობრივ უკავშირდება სპორტს. საჭიროა ამ წილების შეფასება (ე.წ. "სპორტული ინტენსივობის კოეფიციენტები").

- გამოყენებული მეთოდები: ექსპერტული შეფასებები, მიზნობრივი გამოკითხვები, მონაცემთა ფილტრაცია.

5. SSA ცხრილების აგება:

- **მიწოდება-გამოყენების ცხრილები (SUTs):** შეიქმნება სპორტთან დაკავშირებული პროდუქტებისა და სერვისების მიწოდებისა და გამოყენების ცხრილები, რომლებიც იქნება არსებული SUTs-ის "გაფართოება".

- **სპორტის Input-Output ცხრილები:** ამ ცხრილების საფუძველზე აიგება I-O ცხრილები მხოლოდ სპორტთან დაკავშირებული სექტორებისთვის.

6. ძირითადი მაჩვენებლების გამოთვლა:

- **სპორტთან დაკავშირებული მშპ:** სპორტის სექტორში შექმნილი დამატებული ღირებულების ჯამი.

- **სპორტთან დაკავშირებული დასაქმება:** პირდაპირ თუ ირიბად სპორტში დასაქმებულთა რაოდენობა.

- **სპორტთან დაკავშირებული მოხმარება:** შინამეურნეობების, მთავრობის, ინვესტორების მიერ სპორტზე განეული ხარჯები.

- **მულტიპლიკატორები:** I-O ცხრილების საფუძველზე გამოითვლება გამოშვების, დასაქმების, შემოსავლისა და დამატებული ღირებულების მულტიპლიკატორები.

7. შედეგების ანალიზი და გავრცელება:

- მონაცემების რეგულარული განახლება და გამოქვეყნება.

- ანგარიშების მომზადება პოლიტიკის შემქმნელებისთვის, ინვესტორებისთვის და საზოგადოებისთვის.

- საერთაშორისო შედარებადობის უზრუნველყოფა.

სირთულეები და გამოწვევები საქართველოსთვის:

- **მონაცემთა ხელმისაწვდომობა და დეტალიზაცია:** საქართველოში სპორტის სექტორის დეტალური სტატისტიკა შედარებით შეზღუდულია. ბევრი ორგანიზაცია (განსაკუთრებით არასამეწარმეო იურიდიული პირები, როგორცაა ფედერაციები და კლუბები) არ არის ვალდებული დეტალური ფინანსური ანგარიშგებები და მონაცემები გამოქვეყნოს.

- **"სპორტული ინტენსივობის" შეფასება:** ზუსტი კოეფიციენტების დადგენა, თუ რა წილი აქვს სპორტს კონკრეტულ ეკონომიკურ აქტივობაში (მაგალითად, რამდენია სპორტთან დაკავშირებული ტრანსპორტის მომსახურების შემოსავალი), საკმაოდ რთულია და მოითხოვს მიზანმიმართულ კვლევებს.

- **ადამიანური რესურსი:** საჭიროა კვალიფიციური ექსპერტები ეკონომეტრიკაში, სტატისტიკაში და სპორტის ეკონომიკაში.

- **ფინანსური რესურსები:** SSA-ს აგება მოითხოვს მნიშვნელოვან ფინანსურ ინვესტიციებს.

რეკომენდაციები:

- **საერთაშორისო გამოცდილების გაზიარება:** აქტიური თანამშრომლობა ევროსტატთან, ევროკომისიასთან და სხვა ქვეყნებთან, რომლებსაც უკვე აქვთ SSA-ს გამოცდილება (მაგ., გერმანია, დიდი ბრიტანეთი, ავსტრია, პოლონეთი და სხვა).

- **პილოტ-პროექტები:** დაიწყოს პილოტ-პროექტები სპორტის ეკონომიკის ცალკეულ სეგმენტებზე (მაგ., სპორტული ტურიზმი, სპორტული ინფრასტრუქტურა, პროფესიული ფეხბურთი და სხვა), რათა მოხდეს მეთოდოლოგიის ტესტირება და გამოცდილების დაგროვება.

- **მონაცემთა შეგროვების გაუმჯობესება:** სტატისტიკური აღრიცხვის მეთოდების დახვეწა

სპორტის სექტორში, რათა უფრო დეტალური და სანდო მონაცემები გახდეს ხელმისაწვდომი.

- **ცნობიერების ამაღლება:** სპორტის ეკონომიკური მნიშვნელობის შესახებ ცნობიერების ამაღლება როგორც პოლიტიკის შემქმნელებს შორის, ისე საზოგადოებაში.

დასკვნა

საქართველოსთვის სპორტის სატელიტური ანგარიშგების სისტემის ჩამოყალიბება და შესაბამისი მეთოდოლოგიური მიდგომის შემუშავება მნიშვნელოვნად გააუმჯობესებს სპორტის სექტორის ეკონომიკური გავლენის გაგებას და ცნობიერების ამაღლებას. ის უზრუნველყოფს

მყარ, მტკიცებულებებზე დაფუძნებულ საფუძველს ეფექტური პოლიტიკის შესამუშავებლად, დაფინანსების ოპტიმიზაციისა და სპორტის ინდუსტრიის/ეკონომიკის ზრდის სტრატეგიული ხელშეწყობის მდგრადობას. სპორტის სატელიტური ანგარიში არის მნიშვნელოვანი ინსტრუმენტი როგორც ეკონომისტებისთვის, ისე სახელმწიფოსა და კერძო სექტორისთვის, რათა განისაზღვროს სპორტის ინდუსტრიის სრული ეკონომიკური ნვლილი, დაიგეგმოს ეფექტური პოლიტიკა და განხორციელდეს მომგებიანი ინვესტიციები სპორტის სფეროში. მისი საშუალებით სპორტის ყველა ეკონომიკური მხარე ჩანს ცალკე და სისტემატურად.